



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 21/2014-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. marca 2014 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť E. K., E. V., D. K. a K. J., zastúpených obchodnou spoločnosťou JELENČÍK A PARTNERI advokátska kancelária, s. r. o., Doležalova 7, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Michal Jelenčík, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 1 D 21/2008 (pôvodne vedenom Okresným súdom Dolný Kubín pod sp. zn. D 335/98) a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo E. K., E. V., D. K. a K. J. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Námestovo v konaní vedenom pod sp. zn. 1 D 21/2008 (pôvodne vedenom Okresným súdom Dolný Kubín pod sp. zn. D 335/98) porušené boli.

2. Okresnému súdu Námestovo p r i k a z u j e v konaní vedenom pod sp. zn. 1 D 21/2008 konať bez zbytočných prieťahov.

3. E. K., E. V., D. K. a K. J. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie každému v sume po 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré j e Okresný súd Námestovo p o v i n n ý vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Námestovo j e p o v i n n ý uhradiť E. K., E. V., D. K. a K. J. trovy konania v sume 583,12 € (slovom päťstoosemdesiattri eur a dvanásť centov) na účet obchodnej spoločnosti JELENČÍK A PARTNERI advokátska kancelária, s. r. o., Doležalova 7, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 21/2014-18 z 15. januára 2014 prijal sťažnosť E. K., E. V., D. K. a K. J. (ďalej aj „sťažovatelia“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie, v ktorej namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Námestovo (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 D 21/2008 (pôvodne vedenom Okresným súdom Dolný Kubín pod sp. zn. D 335/98).

Okresný súd sa k sťažnosti na základe výzvy ústavného súdu vyjadril podaním sp. zn. Spr 4511/14 z 10. februára 2014, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Rozpis procesných úkonov:

- dňa 7. 5. 1998 bola Okresnému súdu v Dolnom Kubíne doručená žiadosť o dodatočné dedičské konanie (D 335/98), následne bola žiadosť predložená notárke dňa 12. 6. 1998 spis vrátený od notárky z dôvodu, že podanie nemá náležitosti návrhu na dodatočné prejednanie dedičstva z dôvodu, že dedič K. J. vzniesol námietku voči konajúcemu súdnemu komisárovi, uznesením zo dňa 19. 10. 1998 OS Dolný Kubín rozhodol, že notárka JUDr. Helena Machajová nie je vylúčená z prejednávania dedičskej veci D 335/98 dňa 2. 6. 1999 boli notárke doručené žiadané doklady z Okresného úradu... - odboru katastrálneho

- dňa 27. 8. 1999 sa uskutočnilo pojednávanie u notárky, na ktorom bolo dohodnuté, že po doplnení potrebných dokladov bude určený nový termín pojednávania dňa 30. 5. 2000 sa uskutočnilo ďalšie pojednávanie, na ktorom prítomní účastníci navrhli dohodu s tým, že dedičia neprítomní na pojednávaní sa vyjadria k návrhu dohody dožiadanim na Okresný súd Topoľčany

- dňa 2. 6. 2000 predložila súdna komisárka spis OS Dolný Kubín za účelom vykonania dožiadania, na základe čoho OS Dolný Kubín dožiadanim doručeným Okresnému súdu v Topoľčanoch dňa 26. 6. 2000 požiadal o vypočutie k zostavenému súpisu aktív a pasív dedičstva a k návrhu na dohodu o vyporiadaní dedičstva; dožiadanie bolo vybavené a vrátené OS DK 9. 8. 2000

- uznesením č. k. D 33/98-67 zo dňa 27. 12. 2000 OS Dolný Kubín určil všeobecnú cenu majetku a potvrdil nadobudnutie dedičstva, ktoré uznesenie bolo na základe odvolania (čl. 71) uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 9 Co/903/01-92 zo dňa 21. 11. 2011 zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie

- spis bol predložený súdnemu komisárovi dňa 12. 3. 2002

- dňa 12. 6. 2002 (čl. 97) súdna komisárka žiadala potrebné doklady zo Správy katastra... a od Urbárskeho spolku..., pričom bolo zistené, že ROEP pre ... nebol dokončený

- dňa 22. 7. 2003 (č. l. 128) žiadosť súdnej komisárky o oznámenie ceny lesných pozemkom, na ktorú žiadosť odpoveď (čl. 129) zo dňa 5. 8. 2003

- dňa 25. 7. 2002 (č. l. 98) bola žiadaná Správa katastra... o vyhotovenia LV na meno poručiťelky po ROEP v ..., ktoré LV boli doručené súdnej komisárke doručené 21. 2. 2003

- dňa 13. 10. 2003 (č. l. 104) bolo zistené, že ROEP v ... stále nie je dokončený

- dňa 1. 12. 2003 (č. l. 130) súdna komisárka vyzvala dedičov na predloženie znaleckých posudkov na ocenenie nehnuteľností, ktoré majú byť predmetom ded. konania. Odpoveď dediča - sťažovateľa (č. l. 131)

- dňa 10. 8. 2004 (č. l. 134) opätovne súdna komisárka žiadala Správu katastra..., či v ... bol dokončený ROEP, kde bola dňa 7. 10. 2004 doručená odpoveď, že ROEP dokončený v ... nebol, stále prebieha dňa 8. 2. 2006 opätovne súdna komisárka žiadala Správu katastra... o vyhotovenia LV na meno poručiťky po vykonaní ROEP v ..., ktoré boli zaslané 14. 3. 2006

- dňa 24. 4. 2006 v notárskej kancelárii sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorej sa prítomní dedičia dohodli s tým, že zápisnica z pojednávania bude zaslaná na vyjadrenie neprítomným dedičom, na ktorú zápisnicu reagoval pripomienkami dedič K. J. dňa 30. 4. 2007

- dňa 15. 5. 2007 súdna komisárka súdna komisárka vyjasnila vznesené pripomienky a žiadala opätovne dediča K. J. o vyjadrenie, či je možné v súlade so zápisnicou z pojednávania zo dňa 24. 4. 2006 vydať osvedčenie o dedičstve, načo dedič reagoval dňa 26. 5. 2007 s tým, že apeluje na rešpektovanie stanovísk KS a následnú korektúru pôvodného uznesenia

- dňa 17. 8. 2007 predložil osobne dedič I. J. PK výpis

- dňa 18. 9. 2007 bolo OS Dolný Kubín súdnej komisárke predložený návrh uznesenia, ktoré bolo súdnej komisárke vrátené dňa 25. 3. 2008 z dôvodu pravopisných chýb v písaní.

V súvislosti s prechodom súdnictva na novozriadený Okresný súd v Námestovo zák. č. 511/2007 Z. z. bola predmetná vec odovzdaná na vybavenie Okresnému súdu Námestovo, kde jej bola pridelená nová spisová značka 1 D/21/2008.

- uznesením Okresného súdu v Námestove č. k. 1 D/21/2008 (čl. 204) zo dňa 4. 7. 2008 bola určená všeobecná cena majetku poručiťky a čistá hodnota dedičstva a potvrdené nadobudnutie dedičstva dedičom do výšky dedičských podielov, proti ktorému bolo podané zo strán dedičov odvolanie a uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 10 CoD/30/2008-247 zo dňa 11. 6. 2009 bolo uznesenie OS zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie; spis bol doručený okresnému súdu dňa 13. 7. 2009 a uznesenie KS nadobudlo právoplatnosť dňa 11. 8. 2009

- dňa 28. 8. 2009 bol spis opätovne predložený na ďalšie konanie a nové rozhodnutie súdnej komisárke JUDr. Helene Machajovej

- dňa 7. 10. 2009 súdna komisárka požiadala súd o ustanovenie súdneho znalca, ktorý bol ustanovený uznesením OS Námestovo č. k. 1 D/21/2008-262 zo dňa 23. 11. 2009 a zároveň bola dedičom uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania, proti ktorému uzneseniu bolo podané odvolanie zo strán dedičov E. K., E. V., K. J. a D. K. a zároveň znalec podaním doručeným súdu dňa 10. 12. 2009 žiadal o spresnenie úlohy znalca

- uznesením OS Námestovo č. k. 1 D/21/2008-319 zo dňa 30. 7. 2010 bolo doplnené uznesenie č. k. 1 D/21/2008-262 zo dňa 23. 11. 2009 a spresnená úloha pre znalca uznesením OS Námestovo č. k. 1 D/21/2008-320 zo dňa 30. 7. 2010 bol ustanovený znalec z odboru lesníctvo, odvetvie odhad hodnoty lesov a dedičom bola uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania

- uznesením OS Námestovo č. k. 1 D/21/2008-322 zo dňa 30. 7. 2010 bol ustanovený znalec z odboru stavebníctvo, odvetvie odhad hodnoty nehnuteľností a dedičom bola uložená povinnosť zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania

- dňa 31. 8. 2010 bol súdu doručený znalecký posudok vo veci stanovenia všeobecnej hodnoty lesných pozemkov a porastov

- dňa 14. 9. 2010 bol súdu doručený znalecký posudok vo veci stanovenia všeobecnej hodnoty pozemkov

- dňa 21. 9. 2010 bol súdu doručený znalecký posudok vo veci stanovenia všeobecnej hodnoty poľ. pôdy mimo zastaveného územia obce ... neurčeného na stavbu

- uznesením OS Námestovo č. k. 1 D/21/2008-449 zo dňa 28. 2. 2011 bola zmenená výška preddavkov na trovy znaleckého dokazovania určená uznesením 1 D/21/2008-262 zo dňa 23. 11. 2009

- dňa 10. 6. 2011 súd vyzval znalca z odboru lesníctvo, odvetvie odhad hodnoty lesov na doplnenie znaleckého posudku, taktiež vyzval na doplnenie znal. posudku znalca z odboru poľnohospodárstvo, odvetvie odhad hodnoty poľnohospodárskej pôdy a taktiež znalca z odboru stavebníctvo, odvetvie odhad hodnoty nehnuteľnosti vyzval na doplnenie znaleckého posudku

- znalecké posudky - doplnenia boli doručené okresnému súdu dňa 4. 7. 2011 Dňa 15. 7. 2011 a dňa 18. 7. 2011

- po vyhotovení znaleckých posudkov bol spis dňa 16. 8. 2011 opätovne predložený súdnej komisárke na ďalšie konanie

- dňa 24. 11. 2011 bol spis predložený súdnou komisárkou súdu za účelom priznania znalečného znalcom

- uzneseniami OS Námestovo č. k. 1 D/21/2008-523 zo dňa 5. 1. 2012, č. k. 1 D/21/2008-524 zo dňa 5. 1. 2012 a č. k. 1 D/21/2008-525 zo dňa 5. 1. 2012 súd priznal odmenu znalcom za vypracovanie znal. posudkov

- dňa 28. 2. 2012 (čl. 539) bol spis opätovne predložený súdnej komisárke na ďalšie konanie, kde súdna komisárka nariadila pojednávanie vo veci na deň 26. 6. 2012, na ktorom prítomní dedičia uzavreli dohodu stým, že zápisnica bola dňa 26. 6. 2012 zaslaná na vyjadrenie neprítomným dedičom

- dňa 5. 11. 2012 bol okresnému súdu predložený súdnou komisárkou návrh uznesenia, pričom spis bol vrátený súdnej komisárke dňa 24. 1. 2013 na prepracovanie uznesenia

- dňa 7. 2. 2013 okresný súd dožiadal OS Bratislava III o predloženie spisu k nahliadnutiu dedičovi (na žiadosť dediča zo dňa 31. 1. 2013); spis bol vrátený tunajšiemu z OS BA III dňa 18. 3. 2013

- dňa 6. 2. 2013 bol súdnou komisárkou predložený návrh uznesenia, s ktorým súd súhlasil a 18. 3. 2013 vydal uznesenie č. k. 1 D/21/2008-613 o určení všeobecnej ceny majetku poručiiteľky a čistej hodnoty dedičstva a potvrdil nadobudnutie dedičstva, ktoré bolo na základe odvolania K. J., E. V., E. K., D. K. podané odvolanie uznesením KS v Žiline č. k. 11 COD/4/20 13-643 zo dňa 30. 9. 2013 zrušené a vec vrátená na ďalšie konanie; uznesenie KS nadobudlo právoplatnosť 28. 10. 2013

- dňa 5. 11. 2013 bol spis predložený súdnej komisárke stým, aby sa v novom rozhodnutí vypořádala so všetkými námietkami vyplývajúcimi z uznesenia odvolacieho súdu

- dňa 21. 11. 2013 bol okresnému súdu doručený návrh uznesenia, ktorý bol opravený opätovne doručený súdu súdnou komisárkou dňa 25. 11. 2013 a s ktorým sa súd

stotožnil a uznesením č. k. 1 D/21/2008-665 zo dňa 7. 1. 2014 opätovne potvrdil nadobudnutie dedičstva

- proti predmetnému uzneseniu bolo podané dňa 31. 1. 2014 odvolanie zo strany dedičov E. K., E. V., D. K. a K. J.

- dňa 31. 1. 2014 bolo zaslané odvolanie dedičov na vyjadrenie ostatným dedičom.

Nejde o právne zložitú vec, skôr o skutkovú a procesnú zložitost' vecí vzhľadom na potrebu vykonávania znaleckého dokazovania znalcami z rôznych znaleckých odborov, výsluchu účastníkov konania dožiadaným súdom, predkladanie spisu sťažovateľovi na oboznámenie sa s jeho obsahom prostredníctvom dožiadaného súdu, doručovanie zápisnice z pojednávania ostatným neprítomným dedičom na vyjadrenie (nedostavujú sa na pojednávanie) ich následne námietky a návrhy na dokazovanie. Nemožnosť postupovať v konaní pre prebiehajúcu ROEB v ... a nemožnosť zabezpečiť relevantné listiny vlastníctva od roku 2002 do 20. 3. 2006 (č. l. 137) Na dĺžku konania mali vplyv i podávané námietky zaujatosti voči konajúcej súdnej komisárke a sťažnosti.“.

Rovnaké skutočnosti týkajúce sa úkonov okresného súdu zistil aj ústavný súd z obsahu spisu a vyjadrení účastníkov.

Navyše zistil, že súdna komisárka vyzvala K. J. (ďalej aj „sťažovateľ“^(c)) na doplnenie podania (č. l. 23), ktorý proti nej podal 7. augusta 1998 na okresnom súde sťažnosť a žiadal, aby jej vec bola odňatá a prikázaná inému okresnému súde (č. l. 53 a 54). Z tohto dôvodu sa nezúčastnil pojednávani konaných 27. augusta 1999 a 30. mája 2000. Okrem toho sťažovatelia nepreberali súdne zásielky, nezúčastnili sa pojednávania konaného 24. apríla 2006 a neprevzali si ani zápisnicu z tohto pojednávania, pretože zásielky boli od všetkých vrátené ako neprevzaté v odbernej lehote. Sťažovateľ nespolupracoval s notárkou, čo mu bolo oznámené aj listom z 24. júla 2007 z notárskej komory. K. J. oznámil zmenu adresy trvalého pobytu notárke 26. marca 2007 a následne okresný súd mu opätovne zaslal 25. apríla 2007 zápisnicu z pojednávania a požiadal ho, aby predložil splnomocnenia za svojich súrodencov, alebo o ich vyjadrenie k veci. Vyjadrenie zaslal okresnému súde 30. apríla

2007 (č. 1. 178), v ktorom uviedol, že jeho súrodenci ho splnomocnili na ich zastupovanie pre celé konanie ešte 27. februára 2001.

Dňa 31. januára 2014 okresný súd vyzval súdnu komisárku, aby sa vyjadrila k odvolaniu sťažovateľov z 27. januára 2014, ktorá mu 10. februára 2014 oznámila, že nie je účastníčkou konania.

Právny zástupca sťažovateľov sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k stanovisku okresného súdu podaním z 28. februára 2014, z ktorého okrem iného vyplýva:

«Je faktom, že od smrti poručiťky pani K. B. dňa 6. marca 1994 nedokázal okresný súd právoplatne skončiť dedičské konanie, pričom je smutným paradoxom, že okresný súd sa v súčasnosti vyhovára na skutkovú zložitost' prípadu, pričom podľa jeho pôvodného záveru poručiťka nezanechala žiadny majetok. Týmto nedôsledným postupom spôsobil okresný súd bez ďalšieho prieťahy v konaní v trvaní štyroch rokov. Rovnako aj v ďalšom konaní okresného súdu prieťahy zostali, ako to vyplýva aj z rozpisu jeho jednotlivých procesných úkonov, konkrétne: (i) okresný súd od počiatku v rozpore so zákonom odmietal vykonať položkovitý súpis majetku (dedičstva) a to aj po opakovanom upozornení zo strany Krajského súdu v Žiline, čoho následkom boli doposiaľ tri skončené odvolacie konania, ktoré vždy vrátili vec okresnému súdu na ďalšie konanie, (ii) okresný súd až uznesením zo dňa 23. novembra 2009 ustanovil znalca a to Ing. Bohumila Marhavého, aby určil všeobecnú hodnotu dedičstva položkovito u každej veci a práva patriaceho do dedičstva, pričom až na základe poučenia zo strany tohto znalca ohľadne nesprávneho rozhodnutia okresného súdu, ktorým ho ustanovil, bolo vydané zo strany okresného súdu dňa 30. júla 2010 doplňujúce uznesenie, ktoré „spresnilo“ úlohy tohto znalca a zároveň došlo k ustanoveniu aj ďalších znalcov z iných odvetví; inými slovami, okresnému súdu trvalo od smrti poručiťky vyše 16 rokov, kým vôbec ustanovil znalcov na určenie všeobecnej ceny majetku poručiťky, ktorú sám určiť nedokázal, (iii) celé konania okresného súdu sa vyznačuje nie len neefektívnou a nekoncentrovanou činnosťou, ale aj nekonceptným postupom založeným na metóde pokusu a omylu, ktorý očividne nie je spôsobilý odstrániť stav právnej neistoty, v ktorom sa sťažovatelia nachádzajú.

Vyjadrenie okresného súdu k predmetu tohto konania spočíva len v 9 riadkoch, ktoré tvoria predposledný odsek na str. 4 vyjadrenia okresného súdu. V čom konkrétne vidí okresný súd procesnú a skutkovú zložitost' tejto veci ostáva z jeho strany bez akejkoľvek špecifikácie, pričom žiadny z dôvodov uvádzaných okresným súdom (dokazovanie znalcami, výsluch účastníkov, predloženie spisu sťažovateľovi, sťažnosti a doručovanie zápisníc) nebol samostatne alebo vo vzájomnom spojení spôsobilý zapríčiniť prekročenie bežnej dĺžky dedičského konania v trvaní maximálne dvoch rokov.

Počas celého dedičského konania na všeobecných súdoch, ako aj v tomto konaní na ústavnom súde, okresný súd len neustále lamentuje nad tým, že sťažovatelia (i) podali námietky, (ii) žiadali vykonať svoj výsluch dožiadaným súdom a (iii) požiadali o predloženie spisu, aby sa mohli oboznámiť s jeho obsahom. Inými slovami, okresný súd sa opakovane vyhovára na konanie sťažovateľom, ktorým len užívali svoje práva a to vždy na základe konkrétnych dôvodov, ktorými boli či už nedôvera ku konajúcej súdnej komisárke, na základe jej predchádzajúceho konania alebo v prípadoch vykonania výsluchu dožiadanim či zaslaním spisu na oboznámenie sa s jeho obsahom sa jednalo vzhľadom na zlú finančnú situáciu sťažovateľov a vzdialenosť miest ich trvalých pobytov k miestu konania dedičského konania o najefektívnejší zákonný prostriedok, ktorý slúži práve pre takéto prípady. V tejto súvislosti je zaujímavé, že okresný súd pri obhajobe prietahov v tomto konaní argumentuje aj predložením spisu sťažovateľovi v 4. rade na oboznámenie sa s jeho obsahom prostredníctvom dožiadaného súdu, pretože práve pri tomto nahliadnutí sťažovateľ v 4. rade zistil, že v spise sa už nachádza vyhotovený rovnopis meritórneho rozhodnutia okresného súdu, ktoré sťažovateľom ešte doručené nebolo a práve preto sa sťažovatelia rozhodli v tom čase neobrátiť na ústavný súd kvôli prietahom hoci už vtedy boli na to všetky podmienky splnené, avšak ako sa neskôr opäť ukázalo, aj toto (tretie) rozhodnutie okresného súdu nebolo v súlade so zákonom a okresný súd naďalej postupuje bez akéhokoľvek ohľadu na právny názor krajského súdu.

Záverom treba uviesť, že bez ohľadu na posúdenie počínania sťažovateľov, všetky ich konania, ktoré okresný súd uvádza, predĺžili dedičské konanie len o niekoľko týždňov, nie mesiacov a už vôbec nie rokov, pričom predmetom tohto konania sú prietahy v konaní, ktoré trvá takmer 20 rokov.».

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 1 D 21/2008 (pôvodne vedeného Okresným súdom Dolný Kubín pod sp. zn. D 335/98) dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov, ako aj porušenia čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd v rámci svojej doterajšej rozhodovacej činnosti vyslovil, že úkony notára ako súdneho komisára v konaní o dedičstve sú úkonmi súdu, a preto aj nimi možno spôsobiť zbytočné prieťahy, za ktoré nesie zodpovednosť všeobecný súd (III. ÚS 352/2010, III. ÚS 33/2011, IV. ÚS 531/2012).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným

spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Predmetom konania vo veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 1 D 21/2008 (pôvodne vedenom Okresným súdom Dolný Kubín pod sp. zn. D 335/98) je dodatočné prerokovanie dedičstva po poručiteľke, ktoré tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Výklad a používanie právnej úpravy v dedičských veciach sú stabilizované v pomerne rozsiahlej judikatúre všeobecných súdov, kde je upravená aj metodika ich postupu (obdobne IV. ÚS 3/05, III. ÚS 170/2010, III. ÚS 33/2011). Aj keď z vyjadrenia okresného súdu vyplýva, že považuje vec za skutkovo zložitejšiu, čo ústavný súd po preskúmaní spisu uznáva, ale na druhej strane žiadna skutková zložitosť veci nemôže ospravedlniť to, že za takmer 16 rokov nie je vo veci právoplatne rozhodnuté.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov v dedičskom konaní, ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia boli od roku 2001 zastúpení v konaní K. J., ktorý však spočiatku nevyvíjal súčinnosť so súdnou komisárkou, podával síce sťažnosti proti jej postupu, ale prakticky sa nezúčastnil na pojednávaniach (27. augusta 1998, 27. augusta 1999, 30. mája 2000 a 24. apríla 2006) a až po odpovedi na jeho sťažnosť proti súdnej komisárke z 24. júla 2007 z „*notárskej komory*“ K. J. začal svojej veci venovať adekvátne pozornosť a začal poskytovať notárke aj reálnu súčinnosť. Ostatní sťažovatelia si tiež v období roku 2006 nepreberali súdne zásielky. Teda v čase, keď sa okresný súd prostredníctvom súdnej komisárky snažil zistiť okruh majetku na pojednávaniach, nemal adekvátnu súčinnosť od sťažovateľov, čo ústavný súd zohľadnil pri určení výšky finančného zadosťučinenia.

3. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným prietahom v označenom dedičskom konaní, bol postup samotného okresného súdu vrátane postupu notára ako súdneho komisára v konaní o dedičstve, keďže jeho úkony sú úkonmi súdu, ktorými je možné spôsobiť zbytočné prietahy v konaní (III. ÚS 170/2010, III. ÚS 33/2011). Ústavný súd poukazuje predovšetkým na to, že trvanie napadnutého konania (takmer 16 rokov) je už samo osebe celkom jednoznačne neprimerané. Podľa názoru ústavného súdu konanie, ktoré trvá tak neobyčajne dlho, ako to bolo v danej veci, možno už len na základe jeho posúdenia ako celku považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne napr. II. ÚS 3/09, III. ÚS 170/2010).

Z rozboru veci vyplýva, že predmetné dedičské konanie začalo 7. mája 1998 a do dnešného dňa nie je právoplatne skončené. Hoci nemožno nájsť v konaní okresného súdu väčšie obdobie úplnej nečinnosti a okresný súd aj prostredníctvom súdnej komisárky vykonával priebežne procesné úkony, na doterajšiu dĺžku konania mala zásadný vplyv najmä jeho neefektívna činnosť, keď jeho rozhodnutia zrušil krajský súd až dvakrát (21. novembra 2001 a 11. júna 2009) pre nepreskúmateľnosť, nedostatočne zistený skutkový stav veci a následne nesprávne právne posúdenie, ako aj nerešpektovanie právneho názoru odvolacieho súdu.

Okrem toho konal okresný súd aj nesústredene, keď napr. 26. septembra 2008 vyzval K. J., aby sa vyjadril k odvolaniu ostatných sťažovateľov, pričom jeho odvolanie bolo totožné s ich odvolaním. Takisto 25. apríla 2007 ho požiadal, aby predložil splnomocnenia za svojich súrodencov, hoci zo spisu bolo zrejmé, že ho ostatní sťažovatelia splnomocnili na ich zastupovanie pre celé konanie ešte 27. februára 2001. Napokon 31. januára 2014 okresný súd vyzval samotnú súdnu komisárku, ktorá nebola účastníčkou konania, aby sa vyjadrila k odvolaniu sťažovateľov.

Úkony okresného súdu v tejto veci (predtým aj Okresného súdu Dolný Kubín, kde bolo vedené do roku 2008) teda nesvedčia o tom, že by svoju činnosť tieto všeobecné súdy organizovali v súlade s povinnosťami uloženými v citovaných ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku (hoci medzitým okresný súd aj tretíkrát rozhodol 18. marca 2013 a v súčasnosti sa vec pripravuje na predloženie odvolaciemu súdu), a preto ústavný súd pri hodnotení postupu okresného súdu s prihliadnutím na doterajšiu dobu konania dospel k záveru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 D 21/2008 (pôvodne vedenom Okresným súdom Dolný Kubín pod sp. zn. D 335/98) bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva a slobody porušil, vo veci konal [podobne aj § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde].

Keďže ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa odseku 5 citovaného zákonného ustanovenia ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovatelia vo svojej sťažnosti žiadali priznať finančné zadost'učinenie každému v sume 7 000 € poukazujúc najmä na celkovú doterajšiu dĺžku konania okresného súdu, v dôsledku čoho došlo k porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno spravodlivo žiadať, aby fyzické osoby čakali na výsledok dedičského konania, ktoré nie je právoplatne skončené ani takmer po 16 rokoch. Takýto postup okresného súdu oprávnene vyvoláva u sťažovateľov stav právnej neistoty.

Vychádzajúc z tohto pohľadu na pozíciu sťažovateľov, princípov spravodlivosti a spôsobu zavŕšenia ochrany základných práv každej oprávnenej osoby, ako aj z konkrétnych okolností tohto prípadu (hodnotenie správania sťažovateľov v časti II bode 2 tohto nálezu) považoval ústavný súd priznanie sumy 1 000 € za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa

výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2012, ktorá bola 781 €. Sťažovatelia vyčíslili trovy konania v celkovej sume 1 070,84 €.

Ústavný súd priznal úhradu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a b) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) urobené v roku 2013, pričom výšku základnej sadzby tarifnej odmeny bolo potrebné v súlade s § 13 ods. 2 vyhlášky znížiť u štyroch sťažovateľov o 50 %, pretože ide o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“. Úhrada za každý úkon po 65,08 €, t. j. za dva úkony 130,16 €, predstavuje spolu s režijným paušálom (2 x 7,81 €) u jedného sťažovateľa sumu 145,78 €. Trovy právneho zastúpenia štyroch sťažovateľov vrátane započítania režijného paušálu boli priznané v celkovej sume 583,12 €.

Za tretí úkon (vyjadrenie sťažovateľov z 28. februára 2014) ústavný súd trovy konania nepriznal, pretože v ňom neuviedli žiadne nové skutočnosti, ktoré by prispeli k objasneniu veci.

Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet advokátskej kancelárie zastupujúcej sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, nadobudne toto rozhodnutie právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. marca 2014